

Inhoud

Schriftwerk - Woord van de voorzitter

Calvijn en de Schrift (3)	blz. 3
Händel als evangelist ?	blz. 3

In het vizier

De eekhoorn en de schildpad	blz. 4
Kijk naar de vogels	blz. 5
Wegschenken uit een lege beker	blz. 6
Don't worry, be happy	blz. 8
Tussen zorgeloosheid en zorg	blz. 9

Uit de synodale raad

blz. 11

Uit de coördinaties

"En Jezus doopte..."	blz. 12
Studiefonds : Ik help een kind	blz. 13

Faculteit

Promotie Johan Temmerman	blz. 14
Mens tussen maakbaarheid en waardigheid	blz. 14

Column

Dolce far niente	blz. 15
------------------	---------

Verhuis

Eresaluut aan de Marsveldstraat	blz. 16
---------------------------------	---------

Aankondigingen

Calvijn op bezoek in Gent-Rabot	blz. 19
Geuzenfeest Horebeke	blz. 19
Afscheid Ruud Foppen	blz. 20

Van hier en daar

Het biologische leven is niet heilig	blz. 21
Mens, waar ben je ?	blz. 22

Synodevergadering -Colofon

Dringende oproep	blz. 24
------------------	---------

Uit de redactie

De verwachting van de zomertijd verleidde de redactie van Kerkmozaïek om haar gedachten en teksten te concentreren rond 'zorgeloosheid en bekommernis'. Don't worry, be happy! Hoe komt het toch dat met name ook in kerkelijke middens veel mensen niet lijken te kunnen genieten van zorgeloze rust. Mist er dan iets aan godsvertrouwen of is het gelovig engagement zo zwaar dat zorgeloosheid en onbezorgdheid achter die verantwoordelijkheid verdwijnen?

Het lijkt nodig dat er een juiste balans gevonden wordt, ook in de Kerk, tussen werken, zorgen en dienen, enerzijds, en het zich onbezorgd toevertrouwen aan Eén die dit vertrouwen waard is, anderzijds. **Ds. Ernst Veen** gaat op zoek naar de basis van dit vertrouwen in enkele bekende Bijbelteksten, **ds. Ruud Foppen** kiest een psychologische invalshoek om de spanning tussen zorgen en onbezorgdheid op het spoor te komen, terwijl **ds. Dick Würsten** gefascineerd blijkt te zijn door de dubbele lading van het begrip 'zorg'. Hoe moeilijk het in de praktijk is om deze balans te vinden, vertelt ons **ds. Ina Koeman**. In zijn column bevraagt **ds. Steven Fuite** zichzelf en dus zijn lezers over gerechtvaardigd *dolce far niente*. Een luchtige fabel opent dit geheel van soms toch nog zware overwegingen. Verder biedt de Kerkmozaïek u ook dit keer weer nieuws uit eigen rangen, nieuws van onze directe burens (Kirchentag), van de Faculteit. U verneemt er welke bewegingen er zijn in de samenstelling van het predikantencorps en over de promotie van ds. Johan Temmerman.

Ook binnen ons redactieteam treden er veranderingen op. Ruud Foppen, mediacoördinator die ons regelmatig bijstond met zijn redactionele inzichten en wijsheid verlaat na 5 jaar toffe samenwerking zijn post en verdwijnt daarmee als vaste gast van onze vergaderingen. Ruud, bedankt voor je enthousiaste inzet!

Natuurlijk mag hét evenement van deze zomer niet ontbreken, de verhuizing van het synodebureau naar de Brogniezstraat in Anderlecht ! Over *dolce far niente* gesproken, voor sommigen heeft dat voorlopig vooral de geur van de belofte!

Aan allen een goede zomertijd toegewenst, namens de redactie,

ds. Judith VAN VOOREN.

Calvijn en de Schrift (3)

Op 25 april 1564 dicteert Calvijn in zijn testament ten overstaan van notaris Pierre Chenelat dat hij ‘overeenkomstig de maat van de genade die God hem gegeven heeft, getracht heeft zijn Woord zowel in de preken als op schrift zuiver te onderwijzen en de Heilige Schrift getrouw uit te leggen’. Gezien de omvang van zijn oeuvre mogen we zeggen dat Gods genade zeer groot is geweest. Zelf heeft Calvijn niet altijd ingestemd met de uitgave van zijn preken. Zijn ongekuiste preken waren soms een aanpassing aan de ruigheid van zijn hoorders (*s’accommoder à la rudesse du peuple*), en als dat alles dan zo maar op papier komt te staan?! Maar er was behoefte aan die op schrift gestelde preken. Zij werden niet alleen gelezen, ze zijn zoals zijn leerling en eerste biograaf Théodore de Bèze schrijft in het voorwoord op de preken op het Bijbelboek Job: ‘van zeer grote betekenis geweest voor de verst afgelegen Franse kerken. Ze werden zowel voor privégebruik als voor gebruik in het openbaar zozeer gewaardeerd, dat deze preken op heel veel plaatsen, waar de gemeenten geen eigen herder en leraar hadden, in de gewone samenkomsten van gemeenten vanaf de kansel zijn voorgedragen.’ Wellicht ligt hier nog een handreiking voor de ouderling preeklezer van tegenwoordig!

Overigens moeten we bedenken dat Calvijn geen tijdloze prediking wenste, maar conform de Schrift het homiletische principe van de toepassing op het leven van zijn hoorders navolgde. Voor wie dat tegensprak had hij het antwoord klaar: ‘Alsof de profeten de wet van Mozes niet op hun tijd hebben toegepast, alsof de apostelen niet dezelfde stijl gevolgd hebben. En ook alsof wij niet zouden moeten letten op hetgeen God ons door Paulus beveelt, namelijk dat wij deze boodschap moeten toepassen al naargelang wij de ergernissen, losbandigheden, zonden en uitspattingen zien die bij ons aanwezig zijn’. Dat sloeg op het Genève van de zestiende eeuw!

De preken en commentaren van Calvijn zijn thans in allerlei talen vertaald, en daarbij denk ik niet alleen aan de Europese talen, maar ook aan het Japans en het Koreaans!

Er valt over dit thema nog veel te zeggen, maar de redactie gebiedt het - conform de oude wens van Calvijn zelf - kort en bondig te houden. Voor wie verder wil lezen over het thema Calvijn en de Schrift, verwijs ik simpelweg naar het door professor Herman J. Selderhuis geredigeerde handboek *Calvijn*, uitgegeven door Kok in Kampen in het jaar 2008. Daar vindt u van alles over het leven, het werk en de nawerking van deze bijzondere mens, wiens geboortjaar wij thans gedenken.

Ds. Jan VAN DEN BERG, Ekeren

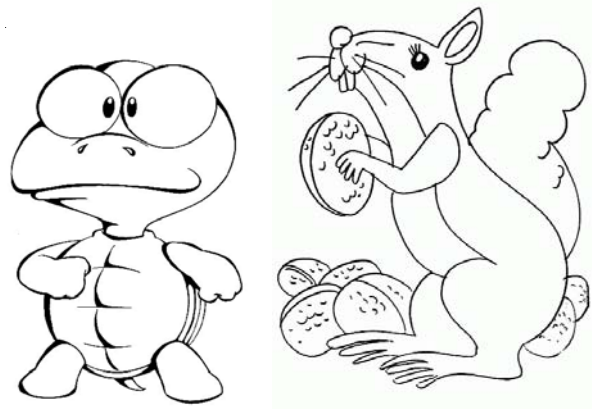

Händel als evangelist?

2009 is het jaar van Johannes Calvijn. Precies 250 jaar geleden, op 14 april 1759, overleed echter ook Georg Friedrich Händel. Wereldberoemd werd deze naar Londen uitgeweken Duitse componist bij het grote publiek met de *Messiah*. Het duizelingwekkend mooie hallelujakoor was voor het eerst te horen op 13 april 1742 in Dublin. Toen het jaar daarop de *Messiah* in primeur in Londen klonk, was ook koning George II aanwezig. Bij de inzet van het koor in het Halleluja stond de koning op van zijn plaats en hoorde staande deze lofzang aan. Het publiek volgde zijn voorbeeld en nog steeds bestaat op vele plaatsen de traditie dat het publiek tijdens het zingen van het hallelujakoor opstaat. Of dit verhaal historisch juist is, laat ik in het midden. Hoe indrukwekkend dat koor uit de *Messiah* echter wel is, ondervond ik nog maar eens op de slotdag van de Duitse Kirchentag te Bremen. Met duizenden waren ze, om tijdens een slotconcert op het reuzegroot podium voor het station van Bremen de *Messiah* op te voeren. Een zeldzaam “kippenvelmoment”. **Markus Poschner**, dirigent van de Bremer Philharmoniker, onderbrak na het koor het concert om met trillende stem het publiek zijn ontroering mee te delen: “de mooiste ervaring uit mijn muzikale leven...” en “een jongensdroom”. De lofzang Gods harmonisch uit zoveel monden! Het duizelingwekkende Halleluja steeg als wierook ten hemel. Ik pinkte een traan weg, keek naar de sterren aan de hemel en voelde me plots veilig geborgen. Het Halleluja welfde zich als een regenboog boven ons leven. En achter een wegdrijvende wolk zag ik nog net Gods glimlach om zoveel gelovige ontroering. Händel als evangelist? Mijn zegen heeft hij na de Kirchentag alvast!

dr. Guy LIAGRE, synodevoorzitter.

De eekhoorn en de schildpad

“Als mijn schild gaat lekken, eekhoorn”, vroeg de schildpad op een dag. “Wat dan?”

”Nou...”, zei de eekhoorn. “Dan zien we wel weer. Het regent toch niet?”

”Nee, maar als het gaat regenen, als het dan lekt...”

”Je moet niet zo bezorgd zijn, schildpad”, zei de eekhoorn en klopte hem opbeurend op zijn schild.

De schildpad zuchtte.

”En als de grond onder mijn voeten verdwijnt”, zei hij, “dan hang ik in de lucht. En wat dan?”

Dat wist de eekhoorn ook niet. En hij wist ook niet hoe het verder moest als de schildpad opeens niet meer kon schuifelen of de hele dag moest jammeren tegen zijn zin.

”Als dat toch gebeurt, eekhoorn”, zei de schildpad wanhopig, “dat ik de hele dag moet jammeren...”

De eekhoorn probeerde zich dat voor te stellen en het leek hem niet zo leuk.

”Ben ik nu zwaarmoedig, eekhoorn?”, vroeg de schildpad.

”Ja”, zei de eekhoorn, “volgens mij ben je nu zwaarmoedig.”

”O ja?” zei de schildpad en glimlachte verbaasd. “Ach ik wist niet dat ik dat kon worden. Zo zo. Dus nu ben ik zwaarmoedig.”

Hij keek vrolijk om zich heen en maakte een geluid dat op knorren leek.

”Maar nu ben je het niet meer”, zei de eekhoorn.

”O nee?” vroeg de schildpad en zijn gezicht betrok.

”Nu weer wel.”

”O”, zei de schildpad. “Wat is zwaarmoedig ingewikkeld!”

Zorgelijk fronste hij zijn voorhoofd.

De eekhoorn zei dat het inderdaad heel ingewikkeld was en dat hij het nog nooit geworden was. De schildpad glom van trots, maar zorgde er tegelijk voor dat hij heel zorgelijk bleef kijken.

In: Bijna iedereen kon omvallen.

Toon TELLEGEN

Kijk naar vogels

Daarom zeg ik jullie: maak je geen zorgen over jezelf en over wat je zult eten of drinken, noch over je lichaam en over wat je zult aantrekken. Is het leven niet meer dan voedsel en het lichaam niet meer dan kleding? Kijk naar de vogels in de lucht: ze zaaien niet en oogsten niet en vullen geen voorraadschuren, het is jullie hemelse Vader die ze voedt. Zijn jullie niet meer waard dan zij? Wie van jullie kan door zich zorgen te maken ook maar één el aan zijn levensduur toevoegen? En wat maken jullie je zorgen over kleding? Kijk eens naar de lelies, kijk hoe ze groeien in het veld. Ze werken niet en weven niet. Ik zeg jullie: zelfs Salomo ging in al zijn luister niet gekleed als een van hen. Als God het groen dat vandaag nog op het veld staat en morgen in de oven gegooit wordt al met zo veel zorg kleedt, met hoeveel meer zorg zal hij jullie dan niet kleden, kleingelovigen? (Matt.6:25-30)

Tijd-is-geld-bezorgdheid

Bovenstaande tekst uit de Bergrede van Jezus zouden we poëtisch proza tegen de bezorgdheid kunnen noemen. Tegen het al te ijverige zwoegen en tobben dat daar, in dat Matteüsgedeelte, expliciet in de context staat van het “verzamelen van schatten op aarde”, van het dienen van de Mammon, de geldgod. (zie het direct voorafgaande gedeelte, Matt.5: 19-24). Noem dat tekstgedeelte dus maar evangelisch proza tegen onze westerse “tijd-is-geld-bezorgdheid.”

Armen over elkaar

Daarbij is de boodschap dat mensen er niet voor bestemd zijn om geknecht te worden door geld of goed. Mensen zijn niet bedoeld of bestemd om te verslijten aan een allesoverheersende bezorgdheid om aardse schatten. Dit wil uiteraard niet zeggen dat we maar rustig met onze armen over elkaar kunnen gaan zitten en dat God dan wel zal zorgen voor ons natje en droogje en dat we dus nergens bezorgd over hoeven te zijn. Natuurlijk maken mensen zich zorgen, dat hoort nu eenmaal bij het leven.

Verrekken, aftobben, splijten

De juiste vertaling van het begrip bezorgdheid/je zorgen maken uit de genoemde Matteüstekst, maakt hier veel duidelijk. Het betreffende woord dat in de grondtekst staat (*merimnaoo*) is namelijk veel sterker dan ons begrip “bezorgdheid”. In essentie betekent het jezelf aftobben, verrekken, splijten, klieven... De vertaling “maak je geen zorgen”, zou wellicht beter kunnen luiden: tob jezelf niet af, verrek, klief, splijt jezelf niet...

Mammon

Jezus ziet ze blijkbaar voor zich: al die ongeluk-

kige, onvrije, verkrampte, gestresste mensen die geen deel hebben aan het leven waartoe zij bestemd zijn, omdat ze zichzelf, in hun stresserende toewijding aan de Mammon, aftobben en klieven. Omdat ze zichzelf, in hun bezorgde race naar steeds meer en nooit genoeg, verrekken en splijten, waardoor ze aan hun eigenlijke bestemming voorbij leven.

Leliën des velds

Daartegenover staat de gelijkenis van Jezus over de leliën des velds en de vogelen des hemels. Zij nu voldoen, in die vertelling, wél aan hun bestemming. Zij leven, anders dan de mens, wél volgens de oorspronkelijke bedoeling van God met de schepping. Zij leven onbezorgd, etende uit de hand van God. Maar, zo houdt die gelijkenis ons voor, daartoe is ook het menselijk leven bestemd. Mensen zijn bedoeld, niet als slaaf in uitputtende dienst van de Mammon, maar als vrije schepselen wier leven in Gods zorgende hand is.

Opdracht én belofte

En zo zit in de oproep, “maak je geen zorgen”, zowel een opdracht als een belofte. “Maak je geen zorgen” is een opdracht die ons hier en nu bepaalt bijhet vertrouwen, dat niet de Mammon, maar God de gangmaker en de drager van ons leven is. En “maak je geen zorgen” is ook een belofte. Een belofte die heenwijst naar de Nieuwe Aarde. Het oord waar de mens volledig tot zijn bestemming zal komen, waar de mens geheel naar Gods bedoeling zal mogen leven en dat een, jawel, *onbezorgd* leven zal zijn.

Ds. Ernst VEEN, Leuven.

Wegschenken uit een lege beker

Toen in de redactie gesproken werd over "bekommernis en zorgeloosheid" drong, onwillekeurig een herinnering aan een artikel, zich in mij op. Het was al flink wat jaren geleden en het ging niet over toberige mensen, maar het had er wel raakvlakken mee.

Waar was dat artikel? Na enig zoeken vond ik het terug. Het gaat onder meer over dominees, vooral over zorgelijke dominees. Over "pastores" die altijd bezig zijn en ook 24 uur beschikbaar in de overtuiging dat God en de mensen dat nodig hebben. Het heet "Eigenwaarde en de beschikbaarheid van de pastor" (1). Waarom had ik dat artikel zo onthouden? Omdat deze "pastoraalpsychologische" studie sommige dominees en priesters zo deskundig en bekwaam ontmaskert in al hun zorgelijke beredderigheid, als mensen die al voortdravend vooral bezig zijn met hun eigen problemen, en innerlijk helemaal niet toe komen aan hun pastوران en anderen. Maar als ik het opnieuw lees, hoeft het helemaal niet alleen over priesters en dominees te gaan. Eigenlijk gaat het over mensen die geweldig druk en beredderig en zorgelijk bezig zijn. Ik probeer het artikel in eigen woorden samen te vatten.

Onvervulde behoefte

Voor anderen "beschikbaar" zijn is een centraal en fundamenteel christelijk gegeven. Maar lukt dat altijd? Kunnen we wel altijd het belang van de ander voor laten gaan, boven het eigenbelang? Er blijken psychologische belemmeringen te bestaan om dit christelijke ideaal na te streven. Want mensen hebben bepaalde behoeften. En als die behoeften niet worden bevredigd, dan ontstaan er de zogenaamde "tekortbehoeften", dan zijn mensen bezig een vanuit de jeugd of het verleden opgebouwd tekort via anderen als het ware aan te vullen. Hoe zit dat? De psycholoog Maslow zegt dat de mens gekenmerkt wordt door een aantal grondbehoeften. Dat is in de allereerste plaats de behoefte aan fysieke zaken zoals voedsel, drank, slaap, onderdak enz. Maar ook de behoefte aan geborgenheid en veiligheid is een grondbehoefte. Dan is er ook de behoefte om ergens bij te horen en aan intimiteit en warme relaties. In dit rijtje hoort volgens Maslow ook de behoefte aan waardering; waardering van zichzelf zowel als van anderen. In ons rijke wes-

ten zijn die basisbehoeften als voeding en onderdak geen probleem, maar bij intimiteit en vooral waardering wordt het anders. Maslow zegt dat de behoefte aan waardering in onze samenleving vaak de meest problematische is, want dat is de meest onvervulde.

Bevestiging door bewondering

In de psychologie wordt daarom steeds meer gezien hoe belangrijk het gevoel van eigenwaarde is voor de manier waarop mensen met anderen omgaan. Mensen met een goed ontwikkeld gevoel van eigenwaarde kunnen zichzelf goed waarnemen, zien het feit onder ogen dat ze niet alles zijn wat ze graag zouden willen en die toch in het bewustzijn hiervan een gelukkig en creatief leven lijden. Vooral de zelfpsychologie van Kohut - een andere psycholoog - is op zoek naar dat goed ontwikkelde gevoel van eigenwaarde. Hij onderzoekt vooral het jonge kind dat zichzelf ontwikkelt in relatie tot de ouders. Als daar dingen fout gaan (de ouders hebben bijvoorbeeld zelf een gebrekkig gevoel van eigenwaarde), kan het kind een "zelf" ontwikkelen dat steeds van anderen afhankelijk zal zijn om een gevoel van eigenwaarde overeind te houden. Daaruit kan een persoonlijkheid groeien die zich almaar gedreven voelt zichzelf op zo'n manier te etaleren, dat hij of zij de voortdurende bevestiging en bewondering van anderen ontvangt. Zonder die bewondering zou hij of zij zich waardeloos voelen. Het zijn mensen die teveel met zichzelf en hun eigen behoeften bezig zijn en eigenlijk nauwelijks aandacht voor anderen kunnen opbrengen. Soms ontstaat een "vals zelf" en raakt men vreemd van wie men feitelijk diep van binnen is. Zo iemand kan weinig bewust zijn van zichzelf en kan ook moeilijk echt contact met anderen hebben. Er kunnen dan noodzakelijke verdedigingsmechanismen in werking treden: allerlei projecties, rationalisaties en de neiging om anderen in een kwaad daglicht te stellen.

Zorg voor zichzelf

De conclusie van het verhaal is dat een echt beschikbare pastor (of iemand die almaar “zorgt”) eerst en vooral zorg voor zichzelf en de eigen behoeften dient te hebben. “Pas als de eigen beker gevuld is, kan hij of zij eruit gaan wegschenken”. Met andere woorden: mensen kunnen hun eigen behoeften pas opzij schuiven omwille van de ander, wanneer hun belangrijkste (tekort)behoefte al vervuld zijn. Zolang dat niet het geval is, zullen mensen steeds huns ondanks – en meestal onbewust – meer zichzelf zoeken dan de ander. Een niet zo sympathiek maar wel duidelijk voorbeeld vinden we bij de celibataire levende geestelijkheid onder wie een aantal zich schuldig maakte aan seksueel misbruik van vaak jeugdige pastoraanten. Zorg voor zichzelf, of eerst “de eigen beker” gevuld hebben, heeft dus helemaal niets te maken met egoïsme of egocentrisme, integendeel.

Is onze zorg voor anderen juist?

Waarom moest ik toch zo aan dit verhaal denken toen we spraken over “zorgelijkheid en zorgeloosheid”? Nu ik het opnieuw gelezen heb, weet ik het weer. Het artikel is geschreven in een vakblad voor theologen en daarom is het toegespitst op pastores, dominees en priesters. Maar ik durf de stelling wel aan, dat wat in het artikel aan de orde komt, in het algemeen kan gelden, zowel buiten als binnen de kerk. Ik vermoed, dat nogal wat zorgelijkheid en druktemakerij rond veel problemen – ook in onze kerk – te herleiden is tot een diepe en onbewuste onvrede die meer met de eigen persoonlijke achtergrond, dan met het probleem zelf te maken heeft. Er zijn veel goede en hardwerkende vrijwillige werkers in de kerk. Zonder hen zou het allemaal niet gaan. Maar soms zien we ook – bijvoorbeeld in kerkenraden – een ongezonde beheerszucht. Er achter lijkt soms angst verborgen. Of wantrouwen.

Geen applaus

Misschien is hier meer aan de hand dan die persoonlijke en psychologische (tekort)behoefte die in het veldwerk van de kerk alsnog worden binnengehaald. Misschien is hier ook sprake van een tekort aan geloof in Gods goede daden. Misschien is het nodig opnieuw te oefenen in geloof en vertrouwen, ook en juist als we de greep op zaken dreigen te verliezen. Dat lijkt mij een heilzame

oefening. Verlies verdiept het geloof. De sfeer in veel vergaderingen zou er zoveel aangenamer door worden. Leren ons de getuigenissen van Jezus niet, dat hoe beter je de dingen onder controle wilt krijgen, het je des te sneller ontglipt? En o ja, laten die nijvere werkers in de kerk vooral ophouden de “luien”, de mensen “die niet zoveel” doen, te bekritisieren. Mag het? Ik maak mee dat er veel in stilte wordt gedaan, zonder daar applaus voor te verwachten.

Wat is ons motief?

Veel energie in de kerk werd en wordt gestoken in sociale en maatschappelijke vraagstukken. Terecht maken christenen zich zorgen over de schepping, over armoede, over ongerechtigheid. Zorg voor de schepping is een bijbelse opdracht. In het verleden mocht ik via onder meer de Wereldraad van Kerken kennis maken met de grote vraagstukken in onze wereld. Wij als rijke Westerse christenen kregen of krijgen soms terecht het schaamrood op de kaken. Via onder meer dit blad weten we bijvoorbeeld van de Accra-belijdenis, gericht tegen de uitbuiting van mensen en de aarde. Maar soms is er een soort fanatisme en felheid die me doet schrikken. Het lijkt op bitterheid. Of verdriet. Verdriet over wat er gemist werd in het leven. En alsnog moet worden verworven, via een omweg. Ik denk dat we geroepen zijn de geesten te onderscheiden. Wat komt uit onszelf? Wat speelt er mee aan onvervulde behoeften? Wat is ons motief? Is onze zorg voor anderen juist? Of dient het zorgobject vooral mijn eigen status en eigenwaarde? Ik denk dat zorg en zorgelijkheid een fundamenteel menselijke en ook christelijke waarde is, maar dat het de balans met een vrolijke en feestelijke onbezorgdheid niet mag verliezen. Een prachtig beeld: pas als de eigen beker gevuld is, kan hij of zij eruit wegschenken.

Ruud FOPPEN, mediaconsulent.

(1) Anke Hoenkamp-Bisschops. *Eigenwaarde en de beschikbaarheid van de pastor. Een pastoraalpsychologische benadering. Praktische Theologie 1993/5, p. 496 en.*

Don't worry, be happy?

“Weest niet bezorgd”, roept Jezus zijn discipelen toe. Makkelijk gezegd, maar hoe doe je dat: stoppen met je zorgen maken? Is het niet juist het probleem dat dat niet op commando kan, netzomin trouwens als ‘gelukkig zijn’. Een vreemd woord, ‘zorg’: enerzijds duidt het op iets positiefs, *zorg dragen* (‘care’ in het Engels); anderzijds roept het iets negatiefs op, *je zorgen maken, bezorgd zijn* (‘worry’ of ‘anxiety’ in het Engels). En die twee hangen samen, zijn twee aspecten van één en dezelfde zaak. Het laatste (‘je zorgen maken’) en het eerste (‘zorgen voor’) komen beiden voort uit dit ene, dat je gehecht bent geraakt aan iets of iemand. Het is de Deense filosoof Søren Kierkegaard (met in zijn voetspoor Heidegger) die het dubbele karakter van dat ene gebeuren, zoals vervat in het woord ‘zorg’, heeft aangegrepen om te beschrijven waar een mens in de loop van zijn leven altijd weer tegenaan loopt, namelijk dat alles wat bestaat uiteindelijk vergaat en dat hij daar geen raad mee weet. De wanhopige ‘zorg’ die dat oproept is voor hem een sleutelbegrip geworden, omdat het heel precies die *grondtrek* van het menselijk bestaan aanduidt. Als mens word je door bepaalde dingen/mensen geraakt en dus wil je je best doen (ervoor zorgen) dat ze er blijven. En precies op dat moment komt de angst om de hoek kijken, de angst dat ze je ontvallen, dat ze je afgenomen worden. De positieve zorgzaamheid krijgt zo een donkere kleur, een angstige kant, je begint je ‘zorgen te maken’. De spontane zorg wordt dan gespannen in een afweer. Al zorgend probeer je je er de ondergang mee van het lijf te houden. En - inderdaad - door onze zorgzaamheid kunnen we voor een tijd lang aan de dood ontsnappen, stellen wij hem uit, houden wij hem tegen. Dat geldt voor dingen: als je er goed voor zorgt, blijven ze langer heel. Maar het is maar tijdelijk, uitstel van executie: tenslotte vergaat alles. En dat geldt - helaas - ook voor levende wezens, voor mensen, voor onszelf. De hele zorgsector kan met voorzorgsmaatregelen, ingrepen, hersteloperaties, en verpleging, uiteindelijk niet anders doen dan het hoofd buigen en overgaan op (palliatieve) verzorging. Al onze zorgzaamheid kan niet verhoeden dat ‘mot en roest erdoor kruipen

en dat elke schat, hoe kostbaar ook, vergaat’.

Door te zorgen proberen we de dood te bezweren, maar juist omdat we *eigenlijk* wel weten dat het niet lukken kan, maar we niets beters ter beschikking hebben, kan de zorg

verkrampen en muteren in een zorg die ons (en anderen) gaat gijzelen. De zorg als wanhopige grondtrek van het menselijk bestaan.

Waar filosofen het leven analyseren staan theologen altijd klaar met hun commentaar. En zij verwijzen dan naar het evangelie, waar Jezus de zijnen oproept om toch ‘niet bezorgd’ te zijn, maar gewoon op God te vertrouwen en al je energie te richten op Gods koninkrijk en gerechtigheid, en - zo is dan de belofte - dan zal de negatieve bezorgdheid oplossen als sneeuw voor de zon. Ik heb daar toch zo mijn vragen bij. Het feit dat Jezus het zijn discipelen moet (aan)bevelen, geeft de filosofen eigenlijk gelijk. Zo simpel is het blijkbaar niet, ja misschien kan het wel helemaal niet. Als het echt een existentiële trek van het leven is, dan valt hier niet veel te verbieden noch te bevelen. Dan kan er alleen maar geprobeerd worden om ‘ermee om te gaan’ (in het Engels ‘coping’). Als theologen daar sneller overheen menen te kunnen gaan, dan lopen ze het risico ‘negationistisch’ te worden en worden hun uitspraken in gewicht vergelijkbaar met het bekende liedje van Bobby McFerrin, *Don't worry, be happy*. Als liedje is het verleidelijk, als tegenstem werkt het relativiserend, maar als levensfilosofie loopt het het gevaar de fase van ‘ontkenning’ (die vlak na een grote inbreuk van de dood op het leven voor een tijdje heilzaam kan zijn) alleenzalmakend te verklaren met alle negatieve gevolgen vandien.

dr. Dick WURSTEN, inspecteur PEGO

“Tussen zorgeloosheid en zorg”

Een verhaal uit de praktijk

Geloof, Hoop en Liefde (I)

We wandelen samen, omringd door duizenden anderen. Zij en ik. In de zoveelste betoging, georganiseerd om eindelijk de omzendbrief rond de regularisatie op tafel te krijgen. Om die bij elkaar te roepen, te zingen, te dansen, te zwijgen. Zolang al beloofd door de federale regering en nog altijd is er “niets” gebeurd. “Niets” kun je eigenlijk niet zeggen: er is zoveel meer pijn en onzekerheid, steeds meer mensen zien geen gat meer in de toekomst. Steeds meer mensen weten niet wat ze morgen zullen eten, hoe ze hun kinderen op school kunnen houden, hoe ze misschien toch nog iets “in ’t zwart” zullen vinden. Zij en ik wandelen samen. En ze vertelt over gisteren. Ze schetst met haar geringe taal, maar met prachtige beelden de creasessie van de vrouwenwerking. Hoe ze samen papieren mutsen maakten en elkaar versierden met de schoonste kleuren. Hoe ze dansten en met de muziek meezongen. We lachen ons samen een deuk. Zorgeloos! Langzamerhand vindt de betoging het eindpunt. Straks op het plein zijn de toespraken. We zullen het weer aanhoren en ondertussen een koffie drinken. Eigenlijk is mijn hoop dat er echt iets zal veranderen op dit moment tot een nulpunt gedaald. Maar we mogen het niet opgeven! We moeten blijven geloven dat het verstand in Brussel terugkeert. En we moeten blijven hopen dat Europa eindelijk een sociaal gezicht zal krijgen. Ondertus-

sen hebben we mekaar lief. Khadidja en ik. En al die andere vrouwen en mannen, die solidariteit niet beschouwen als een oudmodisch woord, maar als een levend gebeuren tussen mensen.

Geloof, Hoop en Liefde (II)

We zitten samen rond de tafel. Wij, van “Brood en rozen”. Onze groep bestaat vooral uit mensen in armoede. We komen al vier jaar elke maand samen om Bijbel te lezen. We leren van elkaar. We hebben allemaal wel iets:

- gezondheidsklachten: zware operaties en lange ziekenhuisopnames maken dat rekeningen de pan uit swingen, waardoor sommigen in de schulden komen
- slecht of geen werk: de meesten van ons hebben geen werk (meer) en als sommigen wel werk hebben is dat niet altijd zeker werk, en bovendien ook niet het beste werk - sommigen van ons spreken over “veel te zwaar”, “uitbuiting”, “ik moet het wel doen, anders heb ik geen geld” etc.
- weinig geld: verschillenden onder ons hebben veel te weinig geld om goed te kunnen leven, er zijn altijd zorgen, er is bijvoorbeeld sprake van “schuldbemiddeling”.

De meesten van ons zijn verbonden in een vereniging waar armen het woord nemen. En dat geeft kracht! Een groep vormen, maakt ons sterk. We worden meer en meer solidair met mekaar. We ervaren ook als Bijbelgroep dat we sterker worden, dat we op mekaar rekenen. Eendrachtig delen we wat we hebben aan kennis, (on)macht, ervaringen, wijsheid... Aan de hand van Bijbelverhalen leren we samen vechten tegen alles wat mensen doodt, kleineert, alles waardoor mensen “Niemand” zijn of worden.

Vandaag eten we taart. Gebakken door Magda. Omdat het de laatste keer voor de zomer is. Op dit eigenste moment zijn we zorgeloos. We vieren

de solidariteit met elkaar. Jacqueliën noemt ons “één grote familie”. Ik voel het als een stukje van de hemel.

De zorgen liggen al op de loer: de meesten van ons zien op tegen de lange zomer, die misschien wel mooi weer zal brengen maar verder weinig kansen biedt. De zomer zal leeg zijn. We kijken uit naar september, als we weer van start kunnen gaan. We weten dat elke dag genoeg heeft aan zijn eigen kwaad, en we kunnen dat kwaad maar moeilijk weerstaan als we mekaar niet vasthouden en de solidariteit kunnen voelen als een levend, nabij gebeuren.

Solidariteit als beginsel

Solidariteit als levend gebeuren tussen mensen lijkt mij “agapè” te zijn. Dat prachtige Griekse woord uit het NT, dat meestal vertaald wordt met “liefde”. En dan gaat het om de liefde van God, die ons uitdaagt om elkaar lief te hebben. Om elkaar niet af te vallen, niet in de steek te laten, om elkaar solidariteit te bewijzen. Bij solidariteit gaat het er niet in de eerste plaats om, dat je mekaar lief vindt, of sympathiek... dan is het niet eens zo moeilijk om elkaar lief te hebben, dan houd je het wel uit met mekaar... hoe lastig het soms ook is. In deze liefde lijkt het juist ook te gaan om diegenen, die je niet direct sympathiek vindt, om hen die niet lief voor jou zijn... Het gaat om een keuze om elkaar in verbondenheid vrij te laten - om elkaar niet te onderdrukken, niet te verarmen, niet te kwetsen. Het gaat er in het woord “agapè” om elkaar recht te doen... als mens... omdat mensen voor God - Israël's God - allen even “lievenswaard” zijn.

Solidariteit beleven is één van de mooiste geschenken van de genade. Eén van de rijpste vruchten van het geloof in die Ene, in vrijheid liefhebbende God. Denk ik. Ervaar ik. Een vrucht die maakt dat zorgen zorgeloos kan gebeuren. Elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad. Vandaag viëren we “betoging en crea-sessie”, vandaag eten we taart.

De rafelrand

Als de tijden economisch gezien harder worden - en we weten allemaal dat het sinds 1973 alleen maar berg af is gegaan, dat we leven van crisis naar crisis - dan komt de solidariteit heftig onder vuur te liggen. We zien de tweedeling van de maatschap-

pij onder onze ogen geschieden. Zo is dat als de “socialiteit” overgelaten wordt aan de werking van de markt. En die markt houdt ons allen ferm in de greep. We gaan steeds meer accepteren dat de samenleving een rafelrand heeft. In die rafelrand leven de Khadidja's en de kameraden van de betoging. En Magda en Jacqueliën en de vrienden van “Brood en Rozen”. En die rafelrand wordt steeds “gatiger” en steeds breder. Die rafelrand is zelfs nodig om de markt gaande te houden, of - in het huidige bestel van de financiële crisis - om deze weer op gang te trekken. De markt wordt aanvaard als de almachtige, die op een “natuurlijke” wijze de wereld in handen houdt. De politici, economen, CEO's doen er alles voor om deze almachtige te dienen. We trekken de buikriem aan. Tenminste, velen toch. In de rafelrand is niet veel meer aan te trekken, maar dat hoort nu eenmaal bij de offers, die gebracht moeten worden.

De spanning tussen zorgen en zorgeloosheid

In de rafelrand wordt bijna een eigen orde opgebouwd. Tenminste op kleine plekjes kun je het zien: mensen zijn er voor mekaar. En ze behoeden mekaar voor het vallen in de “gaten”, die steeds groter worden. Dat is de kracht van mensen, die groep maken. Om zich te verenigen hebben mensen soms wel mensen nodig, die niet direct in de rafelrand zitten. Mensen die een analyse kunnen maken van wat erin de wereld gebeurt en tegelijkertijd een visie hebben over hoe de wereld eruit zou mogen zien. Die een visioen van recht en vrede hebben. Die geloven in een ‘wereld andersom’, in de heerschappij van God.

Is het niet prachtig dat we dat visioen elke zondag ingepeperd krijgen? Dat we daarom naar de kerk gaan? Om het geloof in dat Rijk van God gaande te houden. Wat mooi toch dat we als VPKB niet voorbij kunnen aan de stille getuigen uit de rafelrand, dat we hun ogen zien, hun gezichten aanraken, hun stille mond woorden kunnen geven. Wat een genade en wat een uitdaging voor onze kerk. We worden behoed voor de zorgen om ons eigen voortbestaan en kunnen zorgeloos zorgen dat de ‘wereld andersom’ een beetje dichterbij komt.

ds. Ina KOEMAN, Antwerpen-Noord

Graag uw aandacht voor...

Beweging in het predikantencorps

- Thomasz PIECZKO uit de *Eglise Réformée de Belgique* heeft het beroep uit de gemeente Jemappes aangenomen en begint op 1 juli 2009.
- Ds. Marc DANDOY werd beroepen als predikant van Ath. Hij begint per 1 september 2009.
- Op zondag 28 juni vond de afscheidsdienst plaats voor ds. Jaap HANSUM. Han Rooze et S. de Raaf vertegenwoordigden er de synodale raad.
- De synodale raad zette het licht op groen na de afronding van het vicariaat van ds. Arjan KNOP en verklaarde hem beroepbaar in de Verenigde Protestantse Kerk in België.

Contactpersoon Kirchentag

Ds. Saskia KETELAAR geeft haar ontslag als contactpersoon voor de VPKB in het organiserend comité van de Kirchentag. Er dient een opvolger te worden gezocht.

Beleid fundraising

Gevolgend aan de vraag van de synodale raad om personen op te geven die kunnen meewerken in het nationale beleid inzake *fundraising*, werd iemand opgegeven uit het district Oost-Henegouwen - Namen - Luxemburg nl. Jean-François Dewitte. Dhr. Dewitte is verantwoordelijke in een NGO, gespecialiseerd in de ontwikkeling van landen in het Zuiden.

De synodale raad verwacht nog antwoord uit de andere districten.

Financiën

Op 16 juni 2009 had de synodale raad een ontmoeting met de vertegenwoordigers van de districten i.v.m. de nationale begroting. Er werd uitleg gegeven door de nationale penningmeester en voorstellen geformuleerd met het oog op de definitieve begroting.

Blegny

Deze wijkgemeente van Seraing-Haut, die blijft groeien, heeft het statuut van volwaardige gemeente van de VPKB aangevraagd.

Synodevergadering 2009

De synodale raad besloot dat de komende synodevergadering zal plaatsvinden op zaterdag 14 november 2009 in de Protestantse kerk, Bisschoffsheimlaan 40 te 1000 Brussel.

Constitutiewijzigingen 2009

De Constitutie en Kerkorde zijn in revisie. Een werkgroep onder leiding van dhr. Daniël HOSTYN heeft alle veranderingen die de laatste jaren tijdens synodevergaderingen werden aanvaard, ingevoerd. Ook werden meerdere voorstellen geformuleerd om de tekst taalkundig te verbeteren. Alle districten en gemeenten ontvingen deze wijzigingen begin juni, met de bedoeling om ze voorafgaandelijk aan de synodevergadering 2009 in de districten te bespreken.

Ronse

Afscheid Iwan de Graaf 23.08.09

De kerkenraad en de bestuursraad nodigen u hierbij uit tot het bijwonen van de afscheidsdienst van onze predikant, Ds. Iwan de Graaf en zijn gezin, op zondag 23 augustus 2009 om 15 uur in de Hemelvaatskerk, Bredestraat 82 te Ronse.

In deze dienst zal ds. de Graaf voor de laatste maal voorgaan als gemeentepredikant van de protestantse gemeente te Ronse. Hij en zijn gezin keren na elf jaar Vlaanderen terug naar Friesland. Daar zal hij op 30 augustus a.s. verbonden worden aan de hervormde gemeente te Zwaagwesteinde.

Na de kerkdienst is er een receptie in het protestants cultureel centrum, waar u de gelegenheid wordt geboden om persoonlijk afscheid te nemen van familie de Graaf.

‘En Jezus doopte...’

Het evangelie naar Johannes heeft weinig historisch krediet, schreven wij vorige keer. Opnieuw moeten wij vaststellen, dat deze regel uitzonderingen kent. Johannes vermeldt als enige: ‘Jezus ging met zijn leerlingen naar Judea; daar bleef hij enige tijd en hij doopte er; Johannes doopte toen ook nog...’ (Joh. 3:22). Dit unieke bericht moet als geloofwaardig beschouwd worden.

Dopen in het Jodendom

Het is wel zeker dat de doop tot de vele elementen behoort, die christenen uit het Jodendom hebben overgenomen. Hoe dat precies ging, is onderwerp van discussie.

Er bestonden in het Jodendom van Jezus’ tijd talloze situaties waarin men ‘doopte’ of, wat hetzelfde betekent, onderdompelde. Zo spreekt de Hebreeën-brief van ‘allerlei soorten doop’ en vermeldt Marcus dat de Farizeeën, wanneer ze van de markt komen, ‘pas eten nadat ze zich ondergedompeld hebben’ (Heb. 9:10; Mar. 7:4). We hebben het dan over de reinheidsregels. Deze waren bij uitstek van toepassing in en rond de tempel. Ze werden ook in allerlei andere situaties gehouden, al gingen de Joden hier heel verschillend mee om. Grondgedachte is, dat men zich moet reinigen in voorbereiding op een ontmoeting met de sfeer van God. Het lichamelijke gebeuren van de onderdompeling heeft daarom ook altijd een morele betekenis. Bij de Farizeeën en de latere rabbijnen was dat minder geprononceerd.

Wanneer de informatie in Lucas enigszins betrouwbaar is, moeten Jezus’ ouders zich aan deze gebruiken hebben gehouden en moet Jezus er als jongen mee opgegroeid zijn (zie Luc. 2:21-39). Later verzette hij zich tegen het voorschrift om voor elke maaltijd de handen te wassen (Mar. 7:15). Dit betrof waarschijnlijk een vrij nieuw en nog omstreden voorschrift van de Farizeeën.

De rollen gevonden in Qumran en de opgravingen ter plaatse hebben duidelijk gemaakt dat de reinheidsregels en met name dagelijkse onderdompelingen een centraal element waren van het leven van de Esseense secte. Wie lid wilde worden, doorliep opeenvolgende stadia, waarin steeds striktere

reinheidsregels golden. Eindelijk kwam dan het moment, dat men volledig kon toetreden en door een ‘doop’ de begeerde staat van reinheid bereikte. Dit hield ook een ‘morele reinheid’ in. Men werd lid van de secte, ofwel een ‘kind van het licht’, door zich af te wenden, te ‘bekeren’, van de sfeer van de duisternis.

De Johannes-doop

Het is van verstrekkende betekenis dat Jezus zich liet dopen door Johannes ‘de Doper’. Ook de voor-aanstaande theoloog Karl Barth wees daarop. Jezus moet een soort leerling van Johannes zijn geweest, en dat zegt veel over de oorsprong van de christelijke doop. We weten alleen niet goed waar we Johannes moeten plaatsen in het Jodendom van zijn tijd.

Johannes’ boodschap wordt in de evangeliën gekenschetst als ‘een doop van bekering tot vergeving van zonden’ (Mar. 1:4). Opvallend is dat deze termen ook gebruikt worden voor de doop die Jezus’ leerlingen verkondigden: ‘Bekeert u en laat u dopen op naam van Jezus de Gezalfde tot vergeving van zonden’ (Hand. 2:38). Verderop in Handelingen wordt kritisch gesproken over mensen in Efese die ‘alleen de Johannes-doop’ kenden (Hand. 18:25; 19:3). De beschrijving van de doop op naam van Jezus in dezelfde termen als de Johannes-doop moet daarom oorspronkelijk zijn. Er moet dus een directe verbinding zijn tussen de Johannes-doop en die van Jezus’ leerlingen. De eenvoudigste conclusie is, dat Jezus de doop heeft overgenomen van Johannes en er een eigen inhoud aan gegeven heeft. Dit is nu wat het evangelie naar Johannes ons vertelt. Het feit dat beiden in de woestijn van Judea doopten, niet ver van Qumran, onderstreept de

indruk van een zekere verwantschap met de Essenen. De verschillen met de secte zijn even overtuigend.

Geloven in de nabijheid van het Koninkrijk

Het oudste evangelie, Marcus, vertelt niet dat Jezus doopte. Dat verbaast niet: Marcus vertelt zoveel niet. Hij vertelt wel dat Jezus 'het evangelie van God' verkondigde: 'Het Koninkrijk van God

is nabijgekomen: bekeert u en gelooft dit evangelie!' (Mar. 1:15). Het 'evangelie', het goede nieuws, is dat Gods Koninkrijk vlakbij is. Jezus roept de mensen op, hierin te geloven en zich te 'bekeren'. Het Johannesevangelie bevestigt dat de 'bekering' tot Jezus' goede nieuws gesymboliseerd werd in de doop. Wie zich op naam van Jezus laat dopen, richt zijn leven op de nabijheid van Gods Koninkrijk.

Prof. dr. Peter TOMSON, FPG Brussel

Studiefonds: Ik help een kind

Twaalf jaar bestaat het Studiefonds nu al weer! Uit dit speciale fonds worden jongeren van onze partnerkerk in Rwanda gesteund voor hun middelbare studies. We willen hen helpen om een betere toekomst op te bouwen: voor henzelf, voor het land, maar ook voor de kerk. Het gaat vaak om jongeren zonder ouders. In ieder geval zijn het jonge mensen, die goed kunnen leren en die op geen of weinig steun kunnen rekenen van ouders of familie. We steunen in de kosten voor schoolgeld, schoolmateriaal en soms ook de internaatkosten wanneer zij ver van een college wonen. Het bedrag dat per jongere per jaar wordt betaald varieert tussen 100 en 200 Euro. Afhankelijk van het feit of een jongere intern is of niet.

Nieuws uit Rwanda

Van onze contactpersoon uit Rwanda, Thérèse Gasenge, ontvingen we medio mei het laatste nieuws. Uit het fonds worden 307 leerlingen gesteund. Iets meer jongens dan meisjes. Als werkgroep willen we graag dat er in ieder geval evenveel meisjes als jongens gesteund worden. Dat is dus nog een punt van aandacht. Meer dan 90% is in 2008 geslaagd voor hun examens met meer dan 60%. Wat laat zien dat de meesten hun studies serieus doen ondanks hun vaak moeilijke omstandigheden. Nogal wat van deze jongeren hebben de zorg thuis voor broertjes en zusjes. Mw. Gasenge brengt soms ook bezoeken aan de jongeren thuis of op het internaat. Om hen moreel te ondersteunen en te bemoedigen. Dat wordt erg gewaardeerd, omdat veel jongeren die steun van huis uit moeten missen. Dat geeft haar ook de gelegenheid om de school te bezoeken. Soms is een overleg met de directie van de school nodig. Dit is dus in onze partnerkerk ook een diaconale zorg. Zij doet haar best om in

de vakanties deze jongeren samen te brengen om ervoor te zorgen, dat er een band van solidariteit kan ontstaan tussen jongeren onderling. Dit doet zij vooral met de "finalisten", zij die eindexamens doen. Daarmee sluiten zij hun studies af en komt er ook een einde aan de financiële steun. Er waren in december 2008: 60 finalisten. 54 daarvan slaagden voor hun examens.

Extra oproep om steun te geven

Voor 2009 hebben we 38.000 Euro aan steun toegezegd. Dit konden we doen dankzij een recordopbrengst in 2008 van 42.000 Euro. Maar ook in het vertrouwen dat gemeenten en onze donateurs hun bijdrage niet verminderen. Jongeren die we éénmaal steunen willen we ook graag blijven steunen tot en met hun eindexamens. De stand van de stortingen was eind mei: 9.025 Euro! Die blijft wat achter vergeleken met vorig jaar. Dus hierbij een extra appèl om bij te dragen aan dit Studiefonds. We hopen, dat we binnenkort weer op uw bijdrage mogen rekenen.

Bij voorbaat alvast heel hartelijk dank!

Bijdragen kunnen gestort worden op:

Rek. nr. 125.9302045.30 van Protestantse Solidariteit,
Brogniezstraat 46, B-1070 Brussel
o.v.v. 'Ik help een kind' - (Fiscaal attest vanaf 30 Euro)

Contactpersoon:

Jean Lenders

Tel. 03-666.24.99

E-mail: ikhelpeenkind@vpkb.be

Ik help een kind

Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid

Promotie ds. Johan Temmerman

Op het moment dat ik dit schrijf, is het nog niet zo ver en daarom blijft het nog bij een korte aankondiging. Een impressie van de promotie zal nog wel volgen. Hoe dan ook, op 29 juni a.s. promoveert ds. Johan Temmerman uit Gent aan de Protestantse Theologische Faculteit. Zijn dissertatie draagt de titel: *Profetische ervaring en verbeelding. Een onderzoek naar de geloofwaardigheid van religieuze en seculiere voorstellingen van waarheid en werkelijkheid*.

Promotor is prof. dr. Anne Marie Reijnen.

Mens tussen maakbaarheid en waardigheid

Er is een bijzonder tijdschrift. Bijzonder, omdat het uitgegeven wordt door de theologiedocenten van de faculteiten uit Leiden, Groningen, Utrecht, Amsterdam, Kampen en ook van onze Protestantse Faculteit in Brussel. Het verschijnt vier maal per jaar en de naam is Nederlands Theologisch Tijdschrift of kortweg NTT.

Deze keer aandacht voor een themanummer, dat onlangs verscheen en waarin ook indringende bijdragen vanuit België werden opgenomen. Met het thema hebben we als mensen allemaal te maken. Veertig jaar geleden legde prof. J.H. van den Berg dat open met zijn boekje *Medische macht en medische ethiek*. Dat boekje markeert de grote veranderingen in de medische wetenschap. Namelijk dat het medisch kunnen zo groot geworden was, dat de vraag onder ogen gezien moest worden, of alles wat wij mensen in dat opzicht kunnen, ook wel altijd moet worden toegepast. Moet alles wat kan? Sindsdien zijn de medisch-ethische vragen alleen maar toegenomen, indringender geworden. Dat gaat niet alleen over het einde van het leven, maar evenzeer over het begin en over vele zaken die in een mensenleven plaatsvinden tussen begin en einde. Belangrijk dus, dat wij zoeken naar bezinning en

naar uitgangspunten daarvoor. In het themanummer 'Mens tussen maakbaarheid en waardigheid' gaat het om ethische en theologische vragen bij de toegenomen medische technologie. Het nummer werd geredigeerd door prof. Van den Brom (Utrecht) en prof. Wiersma (FPG Brussel). De ruimte hier is te beperkt om alle bijdragen te noemen, maar op enkele wil ik hier attenderen zonder andere te kort te willen doen. De bijdragen uit België, zoals die van prof. de Dijn (KU Leuven) over 'de monteerbare mens en de bio-ethiek', waarin vooral de ontwikkelingen in de bio-ethiek gevolgd worden, van dr. Janssen van Doorn (UZ Antwerpen) over ontwikkelingen in en gedachten bij de intensieve geneeskunde en van prof. Erbele-Küster (FPG Brussel) over 'geboorte als scheping', waarin bijbelse teksten opnieuw gelezen worden, nu vanuit de meer genetische vragen van onze tijd. Het is een boeiend nummer, waarin ook belangrijke nieuwe publicaties op dit gebied besproken worden.

Interesse gekregen in het NTT?

Kijk dan op: www.boekencentrumtijdschriften.nl. Een los nummer kost € 17,50 (incl. porto)

Contact met de Faculteit

Vanaf 17 augustus is de administratie van de Faculteit weer geopend. Geïnteresseerden kunnen ondertussen natuurlijk wel de website van de Faculteit bezoeken. De studiegids voor het jaar 2009/2010 zal daar dan al te vinden zijn. Voor een persoonlijk gesprek over de theologische studie aan de Faculteit kan contact opgenomen worden met de decaan, prof. dr. Peter Tomson.

Informatie

- op de website <http://protestafac.ac.be>;
- bij de decaan, prof. Peter Tomson (02/527.03.08 of +31/878.767.957, pjtomson@evonet.be);
- bij de secretaresse, mw. Anne Joué (02/735.67.46, info@protestafac.ac.be).

Dolce far niente

Op de dag voor de deadline probeer ik er een column uit te persen over bovenstaand en door de redactie van dit blad gesuggereerd onderwerp. In mijn achterhoofd resoneert de vraag: 'Is dat wel iets voor jou?' Met die woorden reageerde één van mijn gemeenteleden afgelopen zondag op mijn terloopse melding, dat ik het voorrecht had, me onledig te mogen houden met het aangenaam zoete nietsdoen. Voelde ik me gestreeld door die vraag? Zit ik alleen lekker in mijn vel als ik erin slaag een beetje in de pas te lopen met het calvinistische arbeidsethos, mij met de paplepel ingegeven? Ik heb minder moeite met het schrijven van een column, dan me in het nietsdoen te laten gaan. Daar zit ik dan: 'Geneesheer, genees uzelf'.

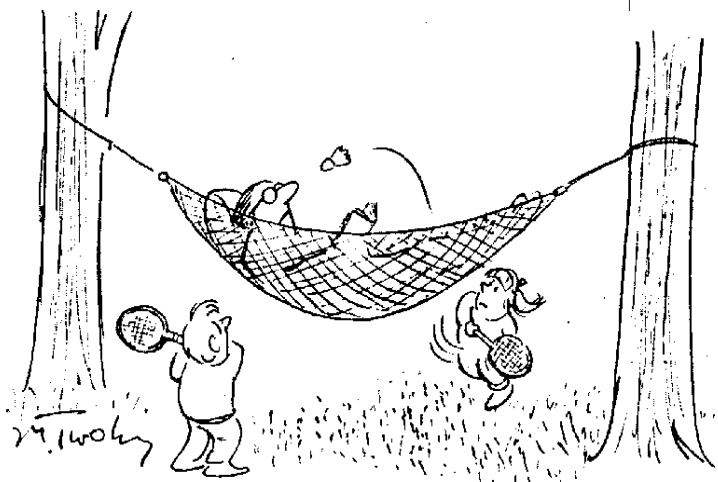
Maar er is troost. De titel roept hemelse associaties bij me op, mede door de heerlijke klank van het Italiaans. Alsof een engeltje door je oor fietst. Ik hou van Italië, als vakantieland dan, en ga eenmaal per jaar op vakantie. De ideale vakantie is er een waarin zo min mogelijk moet. Losgekoppeld van de tijd. Een ware dichotomie. Mijn horloge is enkele weken lang slechts op mijn nachtkastje te vinden en mag zich maar één keer per dag in mijn aanblik verheugen, die in het zoete ochtendlicht, waarna er - hoe groot ook het verlangen naar koffie - nooit meteen wordt opgestaan. *Ik* neem de tijd, maar kan dit alleen maar omdat er aan het zalige nietsdoen iets anders vooraf is gegaan. Elf maanden. Pas na gedane arbeid is het goed rusten. Ook God rustte ten slotte, op de zevende dag, lees: na zes dagen arbeid. Uiteraard beleef ik gedurende het jaar talloze kleinere vakanties, minitripjes van even heerlijk onderuit zakken, maar genieten is en blijft nàgenieten en weet zich altijd bedreigd door de vergankelijkheid. Het duurt slechts totdat het inzicht in de agenda voor de volgende dag zich onbarmhartig door de flinterdunne roes van voldoening boort.

Ooit slaagde Mozes erin voor een slavenvolkje in Egypte het recht op het vieren van de sabbat af te dwingen: metafoor en zingevend voorproefje van de goede toekomst van God. Inmiddels heeft de kerk de zondag op de kalender gezet: de eerste dag van de week. De toekomst *is* al daar. In vrijwel ieders beleving wordt die eerste dag echter opgenomen in het weekend, alsof het echte leven begint op maandag.

Geluk, rust en vrede laten zich niet vinden, alleen najagen. Ze liggen altijd om de hoek. Zoals in die Engelse pub met dat bord aan de muur: 'Morgen gratis bier!' Het bord hangt er al jaren. Het is altijd vandaag. De mensheid moet zoveel. *'Nooit gaan zij mijn rustplaats binnen'* (Psalm 95, 11). Veel werklozen voelen zich maatschappelijk en soms ook anderszins nutteloos, alleen omdat ze werkloos zijn. Allemaal vrouwen en mannen die, behalve dat ze hun job kwijt zijn, verder niet veranderd zijn. Het gemak waarmee de oplossing in 'meer banen' wordt gezocht, is verbijsterend. Dat de economie draaiende gehouden moet worden, begrijp ik, maar het klinkt nogal eens alsof we ervoor moeten zorgen dat we elkaar allemaal van de straat houden. 'Ledigheid is des duivels oorkussen...' De zin van het leven moet verworven worden. Hoe moeilijk is het te ontvangen, als een kind.

Maar laten kerk en stad gewaarschuwd wezen. Binnenkort breekt de verlofperiode aan. Ik ga er even tussenuit, hoop weer terug te komen en dan toch een beetje als een ander mens. Beoordeel mij niet op wat ik zeg, maar op alles wat ik niet doe.

ds. Steven FUITTE,
Protestantse Kerk Brussel

Eresaluut aan de Marsveldstraat

De 'Marsveldstraat 5' in Brussel is een soort begrip. Een oud en statig gebouw, met hoge deuren en grote gangen. Eén normale en enkele kleinere vergaderzalen. Een voorzittersbureau om 'u' tegen te zeggen... Binnenkort behoort dit voorgoed toe het verleden. De synodevoorzitter schetst het hoe en waarom.

Hoe het in de eerste fase begon...

Het is december 2005. In de synodale raad vraagt de voorzitter de leden van de synodale raad of ze kunnen instemmen om in de namiddag een bezoek te brengen aan een ander pand, dat mogelijk als nieuw kerkelijk onderkomen kan gaan dienen. De reacties zijn, niet verrassend, verdeeld: voor de meerderheid van de aanwezigen is het duidelijk dat het gebouw aan de Marsveldstraat 5 (het voormalige hoofdkwartier van de Methodistische kerk in België met een daaraan verbonden kerk) een dringende restauratie behoeft en niet meer voldoet aan de eisen van de tijd. Voor anderen valt de beslissing zwaar. Ze aarzelen, horen enkele weken later al tegenstemmen in de districten en wensen op de gezamenlijk genomen beslissing terug te komen.

Vele vragen...

Ook emotionele argumenten wegen: thuis is waar we het ene eind van onze levensdraad vastknopen. Geldt dat ook niet voor de Kerk? Knippen we met de verhuizing de navelstreng niet door? Vegen we met een relocatie het hele verleden niet van tafel? Zit er niet een hele geschiedenis achter het gebouw op de binnenkoer: hoofdzetel van de militaire aalmoezenierdienst na de oorlog, ontvangstcentrum voor bezoekers van de

EXPO 1958? En komt nu de hele geschiedenis van de protestantse boekhandel in het voorgebouw niet onder het stof te liggen? Zal iemand zich later nog de sappige anekdote herinneren dat het hoofdgebouw van de protestantse kerk en de zetel van de ARPEE ooit toebehoorde aan een koninklijke courtisane? En dat er zelfs een geheime gang schijnt geweest te zijn, waarlangs de courtisane in de nachtelijke uren voortschreed richting paleis om de koninklijke kroon - en de rest! - te ontbloten? Springen we niet in het diepe? Is het aankopen van een nieuw gebouw niet te hoog gegrepen? Is het wel financieel haalbaar? Kan de verkoop van een ander gebouw dat in het bezit van de VPKB is, volstaan om de operatie te financieren?

Hebben we voldoende bekwame mensen om dit omvangrijk relocatiedossier tot een goed einde te brengen? Is de buurt rond het Zuidstation niet te onveilig? Zit er geen asbest in het gebouw? Is de prijs wel redelijk? Zullen de nieuwe kerkkantoren niet als een molensteen om de kerkelijke nek gaan hangen? Komt de kerkgemeenschap van de Marsveldstraat dan niet in de problemen? De vragen worden in de loop van de maanden steeds talrijker. Met een heldere en goed becijferde power-point presentatie trekken voorzitter en penningmeester naar enkele districten. De centrale penningmeester geeft uitvoerig uitleg aan de synodevergadering. Na meerdere boeiende - en soms spannende - discussies in de synodale raad, is de figuurlijke kogel einde 2006 definitief door de kerk. De angst voor *fantasy deadlines* waarbij men té snel handelt en fantasiebudgetten is overwonnen, en een gedeelte van een scholencomplex in de Brogniezstraat te Anderlecht verandert voor de notaris definitief van eigenaar.

Hoe het in de tweede fase verder ging...

De plannen zijn nu duidelijk. In de zomer 2007 moet het nieuwe gebouw operationeel zijn, voor dat en dat budget. Maar geen enkele verbouwing is precies op zo'n datum klaar. Bovendien is de synodale raad (hiervoor

verantwoordelijk) een glazen huis. Alles moet verantwoord en democratisch gecontroleerd worden. En dus neemt het enige tijd in beslag. Amper op gang getrokken, valt het proces al weer stil. Er komt een nieuwe voorlichtingsronde in synodale raad en synodevergadering, wanneer blijkt dat ook het resterende gedeelte van het scholencomplex te koop komt. En dus gaan nieuwe gesprekken van start in een proces dat in feite al lang afgerond had moeten zijn. *Requirements creep* heet zo iets in mooi Engels: de eisen stapelen zich op en het oorspronkelijke project dijt uit. Concreet: je begint met een gebouw van twee verdiepen en je eindigt met twee gebouwen van respectievelijk twee en vier verdiepen. Op een regenachtige ochtend in het voorjaar 2008 tekenen de afgevaardigden van de synodale raad en de eigenaar van het nog niet aangekochte voorste deel van het complex, de overeenkomst...

De hindernissen...

Van dan af begint een ware steeplechase (hindernissenloop). Het Brussels Instituut voor Milieubeheer blijkt op de valreep stokken in de wielen te steken. Bovendien betekent een groter gebouw ook meer inrichtingskosten. En het is het geld van allen. Daar moet je heel voorzichtig mee zijn. We willen er als synodale raad zuinig mee zijn zonder bij de inrichting kwaliteit te verliezen. En dus schakelen we er al vrij spoedig deskundigen voor in. Professionals. Als dominees en synodale raad heb je immers niet alle technische en financiële kennis. Daar heb je specialisten voor nodig, zo wordt het geen hoofdpijndossier. En zoals altijd in de kerk zijn dat vrijwilligers. Mensen die tijd noch moeite sparen om de inrichtingswerken dag na dag op te volgen, te plannen en te becijferen. Enkele buitenlandse contacten komen de werkgroep Projecten, die financieel een tandje wil bijsteken, ondertussen goed van pas. Voor de inrichting van de nieuwe ruime vergaderzalen (er zijn 2 grote en een 6-tal kleinere, de grootste kan tot 100 stoelen bevatten en een 50-tal mensen rond de tafel zetten) komt er financiële hulp uit Duitsland. En voor de inrichting van de kantoren van de ARPEE (ook dat is een vraag van de synodale raad: hebben we wel een apart kantoor voor de centrale raad nodig?) en de verschillende diensten, doet de inrichtingscommissie een extra inspanning uit eigen middelen. De commissie laat akoestisch geïsoleerde tussenwanden plaatsen, kabelgoten voor stopcontacten en telefoonlijnen (met parlofoon-bediening), aanleggen, schilderwerken doen, de lift (we beschikken nu eindelijk ook over een lift) in orde stellen. De twee grootste vergaderlokalen hebben ook een dimmer op de verlichting, met aan het plafond hangende beamers. Vervolgens bezint de werkgroep gebouwen zich ook op de parkings. Er is eigen parkeermogelijkheid – een

unicum in Brussel! – maar een gedeelte verhuren we voorlopig door.

Het resultaat en de uitdagingen...

De uitdagingen zijn niet gering. Nu de centrale administratie eigenaar is van een modern en functioneel ingericht vier verdiepingen tellend gebouw aan een drukke winkelstraat, wat gedaan met de Marsveldstraat? En nu de VPKB ook een deel van de school dat niet wordt gebruikt voor kerkelijke administraties bezit, wat daarmee te doen? Vanouds deelt de VPKB het gebouw met de niet gouvernementele organisatie Protestantse Solidariteit. Die betreft sinds vorig jaar het gebouw achteraan, als eigenaar van één verdiep. Op het volledige gelijkvloers komen conferentieruimten van de Belgisch-Luxemburgse Federatie van Adventkerken. En op de eerste verdieping huurt de sociale dienst SIREAS van de VPKB een aantal lokalen. Over een naam voor de gevelaanduiding moest de synodale raad niet lang nadenken: “Protestants huis”, naar het Parijse voorbeeld. Daar wonen Baptisten, evangelischen en gereformeerden allen samen in één pand: “La Maison du protestantisme”. Wat in Frankrijk kan, moet in België toch ook kunnen?

Verhuizing en opening

Begin juli 2008 werden de inrichtingswerken aangevat. De werkgroep die de inrichting behartigt, besliste om alles wat te oud of te versleten was, te vernieuwen. Het betreft een investering voor een zeer lange tijd en alles moet dus in de beste staat zijn vooraleer het gebouw in gebruik te nemen. Keuken, dubbelglasramen en verwarming (kostenbesparend!), elektriciteit (veiligheid!), nieuwe verlichting in het plafond, loodgieterij, en media-voorzieningen, er werd aan alles gedacht. En dat binnen het door de synodale raad begin 2007 toegestane budget.

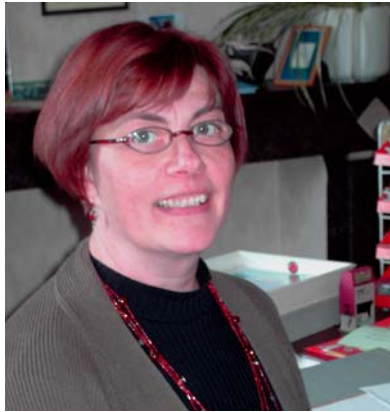
Op het moment dat we dit schrijven (medio juni 2009) staat de verhuis voor de deur: het grote moment! De bureaus, de archieven, de kasten, alles moet vanaf 29 juni 2009 een plaatsje krijgen in het nieuwe gebouw. Een speciale werkgroep is belast met de in de kelders onder te brengen archieven.

In het volgende nummer van Kerkmozaiek leest meer over de inauguratie van het gebouw.

Dr. Guy LIAGRE, voorzitter synodale raad

**Nieuw adres vanaf 1 juli 2009 :
Brogniezstraat 44
1070 Brussel**

Verhuizen van de Marsveldstraat, wie had het ooit gedacht!

Verhuizen van een oud herenhuis in de buurt van het koninklijk paleis naar een schoolgebouw dat geen dienst meer doet en gelegen is in de buurt van het Zuidstation.

't Is toch wel met gemengde gevoelens dat ik deze mooie plek zal verlaten. Ik hield wel van m'n op het zuiden gerichte bureau met mooie schouw al was de ruimte ondanks het computertijdperk, een beetje klein geworden voor al de papieren die geklasseerd moeten worden.

Anderzijds kijk ik ook wel uit naar de nieuwe plek die op vijf minuutjes stappen van het station is gelegen; waar een praktischer bureau is voorzien voor de administratie van

het protestants-evangelisch godsdienstonderwijs. De ruimte is groter, er is meer licht, alles is netjes geverfd en er zijn nieuwe voorzieningen voor het werken met PC en telefoon. Eigenlijk kan 't niet op.

De tijd van inpakken is nu aangebroken. Tientallen dozen worden gevuld. Ze worden overal opgestapeld. Het geeft je de gelegenheid je "paperassen" door te nemen en eventueel je klasseersysteem opnieuw te bedenken, een unieke kans om te vernieuwen. Ja, het geeft ergens wel een kick. Maar, als ik voor het laatst dit gebouw zal verlaten, weet ik zeker dat ik de geur van de hal met de monumentale trap zal missen...

Christine VAN BELLE

Als dochter van een commandant in het Belgische leger in Duitsland (vooraleer hij legeraalmoezenier werd in de VPKB) was verhuizen schering en inslag. Met verhuizen, kan je mij niet straffen. Het is een gelegenheid om de mouwen op te sloven, orde te scheppen, alles opnieuw netjes in te richten.

Het spreekt vanzelf dat je toch even terugdenkt aan vroeger. 30 jaar geleden kwam ik hier het eerst voor

een sollicitatiegesprek met "zwaargewichten", die nu jammer genoeg allen overleden zijn : voorzitter prof. dr. And. J. Pieters en zijn beide vice-voorzitters ds. Wilfred Hoyois en ds. Anton Koe-man. Mensenlief, waar is de tijd... en ja de buurt met z'n winkels en gezellige terrasjes zal ik wel missen.

Maar, genoeg gemijmerd. We gaan naar een nieuw gebouw, dicht bij het Zuidstation en we maken er het beste van.

Tot op de Open-Deur-Dagen voor een glaasje schuimwijn en een hapje... (hopen we toch) !

Bea SMETRYNS-BAETENS

Gent-Rabot**Begijnhoflaan 31 - Gent**

19 juli om 20.00u.

Calvijn op bezoek

Theatervoorstelling in 7 scènes

door Kees Posthumus

Wilt u weten wie Calvijn was, wat hem dreef en wat zijn gedachtegoed ons nu nog te vertellen heeft? Verhalen-vertellers en theologen Kees Posthumus en Ferdinand Borger schreven een voorstelling over het leven en werk van Calvijn.

In de voorstelling maakt u kennis met Calvijn op zeven bijzondere momenten in zijn leven. Calvijn vertelt over de plaats waar hij zich bevindt, blikt terug en kijkt vooruit. Feiten, overwegingen en gevoelens passeren de revue. Soms is dat uiterst actueel en daagt Calvijn ons uit om na te denken over vragen van geloof en leven, die ons ook vandaag bezighouden. Op 10 juli dit jaar is het 500 jaar geleden dat de reformator Johannes Calvijn geboren werd. Calvijn heeft een fundamentele bijdrage geleverd aan de Europese ontwikkelingen op het gebied van kerk en theologie, maar ook op de terreinen van cultuur, wetenschap en politiek. Gent kende tussen 1577 en 1584 een Calvinistisch stadsbestuur. Vandaar wordt ook in Gent aan dit jubileum ruime aandacht geschonken.

Kaarten : 7 Euro

Reservatie : Eefje van der Linden 09 3699279 of 0485 743411 of eef.van.der.linden@telenet.be

Organisatie : Interkerkelijk Beraad Gent

Horebeke

16 en 16 augustus 2009

Geuzenfeest

15/16.08.2009

Verander jezelf, begin bij de wereld

www.geuzenfeest.be

STEUN PROJECTEN: SCHOLIEREN IN BOLIVIA, RWANDA EN KENIA

HOREBEKE • KORSELE

Info en inschrijvingen: www.geuzenfeest.be - tel. 0486 788 274

Geroepen tot hoop in Christus

Van 15 tot 21 juli is de Franse stad Lyon de vergaderplaats van de Conferentie van Europese Kerken (KEK). Voor de dertiende keer in de geschiedenis komen meer dan 400 vertegenwoordigers van de Orthodoxe, Protestantse, Anglicaanse en Oud-katholieke kerken in Europa samen rond het thema: "Called to One Hope in Christ". Het is geïnspireerd door de brief van Paulus aan Efeze (4), waar Paulus de eenheid van het lichaam van Christus onderlijnt. Met dit thema hoopt de 50-jarige KEK dat Jezus Christus "het hart van de discussies en reflecties" zal zijn. De KEK is opgericht in 1959 en bestaat dus 50 jaar. Dat zal ook gevierd worden. Maar ook klinkt de vraag: wat betekent het Evangelie in het Europa van 1929? Onze synodevoorzitter dr. Guy Liagre is één van de vertegenwoordigers en wellicht heeft deze Europese kerkelijke gedachteswisseling ook betekenis voor de toekomst van de VPKB.

Afscheid Ruud Foppen

Na bijna vijf jaar moet ik als mediaconsulent van de VPKB afscheid nemen. Het was een bijzondere periode; in zekere zin een onverwacht vervolg op mijn twaalf jaren in Brussel, van 1970 tot 1982. Het takenpakket van de mediaconsulent - dat we gezamenlijk in het begin ontwikkelden - toonde een hoog ambitieniveau. Sommige zaken zijn niet gelukt, andere wel. Op momenten dat de VPKB vitaliteit toonde, haalden we als protestanten zelfs een aantal malen het televisiejournaal; voor het eerst in onze mediageschiedenis. Nieuwsredacties werden getrouwd gemaakt met geregeld verschijnende persberichten. Soms volgt zo'n bericht een eigen grillige weg, totdat het ineens opduikt op een internetsite of in een krant. Regelmatig mocht ik een gemeente bijstaan bij een evenement en het bereiken van de plaatselijke pers. Met tal van protestantse commissies, bladen of instellingen zijn er de afgelopen jaren creatieve gesprekken geweest over de vraag hoe te werken aan eigen publiciteit. En dan ging het eigenlijk altijd weer over die ene vraag: als je je (protestantse) gezicht wilt laten zien,

wat leeft er dan in je hart? Wie ben je eigenlijk? Als je wilt dat mensen interesse in jou hebben, wie zullen ze dan ontmoeten? Eigenlijk zijn het niet alleen media-vragen, maar "gewone" missionaire vragen.

Daarom moeten ook wij aanwezig zijn waar de journalisten zoeken: in de digitale wereld.

Het medialandschap verandert sneller dan we vijf jaar geleden dachten. Internet neemt een hoge vlucht. Jongeren lezen doorgaans geen krant meer, maar surfen voor hun informatie op Internet. Kranten en tijdschriften hebben het moeilijk. Reclame-inkomsten blijven achter; journalisten worden ontslagen. De tijd dat we nog een persconferentie konden organiseren waar journalisten op af kwamen, ligt achter ons. Dure (freelance) journalisten worden ingezet op achtergrondverhalen en belangwekkende interviews. De rest zit als bureauredacteur achter de computer en sorteert de nieuwsberichten van de persbureaus of anderen. Daarom moeten ook wij aanwezig zijn waar de journalisten zoeken: in de digitale wereld. Met mijn beoogde opvolger werken we aan een goede overdracht. Hoe de nieuwe taak er uit zal zien is nu nog onbekend, maar ik heb de indruk dat het minder omvattend zal zijn en wat meer gericht op de nieuwe (digitale) media. Ik hoop dat de kerk aanwezig blijft in de soms verwarrende smeltkroes van onze samenleving en niet verzuimt het eigen soms dwarse geluid te laten horen. Ik wens mijn opvolger geduld, moed en sterkte en wil u bedanken voor deze goede jaren in uw midden.

Benoemingen

Overleg van Christelijke Kerken in België

De synodale raad benoemde ds. B. SCHUMMER als opvolger van ds. Patrick EVRARD als vertegenwoordiger van de VPKB in het Overleg van Christelijke Kerken in België. Momenteel zijn lid: ds. G. LIAGRE, ds. B. SCHUMMER en S. DE RAAF

Coördinatie Kerk en Wereld

De synodale raad benoemde dhr. Erik MINK als opvolger van dhr. J.L. De FALLOISE als contactpersoon met de coördinatie.

Wereldraad van Kerken – Faith and Order

De synodale raad herbenoemde prof. dr. A.M. REIJNEN als lid van de commissie *Faith and Order* van de Wereldraad van kerken.

Het biologische leven is niet heilig

De laatste maanden waren wij getuige van publieke ethische discussies over het begin en einde van het leven. De discussie werd aangezwengeld door enkele gebeurtenissen in binnen- en buitenland.

- Zoals dat van een negenjarig Braziliaans meisje dat na jarenlang seksueel misbruik door haar stiefvader zwanger raakt van een tweeling. Haar gewicht is 36 kilo. Een abortus kan haar leven redden en aldus geschiedt. Aartsbisschop José Cardoso Sobrinho van Recife is diep teleurgesteld. Hij hoopte ooit de tweeling te kunnen doppen. Excommunicatie van alle betrokkenen is de consequentie. De behandelende arts verklaart medelijden te hebben met de bisschop.
- Een andere kwestie. In eigen land laaide de discussie rond euthanasie weer heftig op, toen de 93-jarige Amelie Van Esbeen verklaarde te willen sterven.
- En Italië kende een felle publieke discussie rond Eluana Anglaro, een jonge vrouw die zeventien jaar in coma lag. Haar vertwijfelde vader mocht via een juridisch gevecht zijn dochter tenslotte laten sterven, wat hem de kerkelijke kwalificatie “de beul van zijn dochter” opleverde.
- Ter gelegenheid van het bezoek aan Afrika verklaarde paus Benedictus dat condooms geen oplossing zijn voor hiv en aids, maar dat juist het uitdelen van condooms “de problemen verergeren”. Juist dit werd fel bestreden door onder meer Marleen Verbeeck van de Protestantse NGO “Protestantse Solidariteit”. Mevr. Verbeeck werkte vele jaren in Afrika rond de aidsbestrijding en betoogt dat de uitspraken van de paus een contra-productieve polarisering in het debat veroorzaken. “Condooms zijn niet alles in aidsbestrijding, idealen als trouw en onthouding zijn niet waardeloos, maar condooms om principiële redenen a priori in alle omstandigheden uitsluiten, slaat een belangrijk wapen uit onze handen”, aldus Protestantse Solidariteit.

Het is bedenkelijk, dat in de discussies rond het begin en einde van het leven er een soort absoluut geloof in de natuur en in het biologische leven lijkt te bestaan. De Vlaamse predikant en systematisch theoloog Prof. dr. Ed. Van der Borgh van de Vrije Universiteit Amsterdam zegt: “De natuur is daar een principe geworden, dat onveranderd moet worden uitgevoerd. Gods reddend handelen verdwijnt zo achter de horizon”. De “natuur” en “het leven” vallen in absolute en in theologi-

sche zin niet samen met heiligheid in het algemeen of Gods heiligheid in het bijzonder. Prof. dr. Dorothea Erbele Küster, hoogleraar Oude Testament aan de Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid, wijst er op dat in het bijbeltheologische mensbeeld vanuit protestants perspectief het niet om de natuur gaat, maar om het “geschapen zijn” van de mens, om het betrokken zijn op de aarde en om de opdracht die aarde te bewerken en te bewaren.

De voorzitter van de VPKB, dr. Guy Liagre, mengde zich in deze zelfde geest al eerder in het euthanasiedebat. Hij zegt dat er bij Belgische protestanten uiteenlopende meningen over ethische onderwerpen bestaan en dat er daarom ook geen dogmatische richtlijnen zijn in deze kwesties. Maar hoewel het leven hardnekkig verdedigd moet worden, moet men ook aanvaarden dat aan bepaalde situaties grenzen zijn en dat er in bepaalde contexten andere oplossingen gerechtvaardigd zijn. Want het lijden op zich heeft vanuit protestants oogpunt geen verdiensten. Integendeel: het lijden bemoeilijkt soms de relatie met God, met anderen en met zichzelf. Liagre stemt daarom ook in met de huidige wetgeving die onder precieze en strikte voorwaarden de toevlucht tot een zachte dood toelaat.

We dienen zeer ernstig om te gaan met alle ook steeds weer nieuwe ontwikkelingen en vragen die zich aandienen bij het begin en einde van het leven. Maar in protestants perspectief is niets vanzelf heilig, de natuur niet en ook het biologische leven niet. Wat protestanten (en nogal wat Rooms-katholieke broeders en zusters) oprecht verbaast, is, dat deze discussies bij voortduring plaatsvinden in het kielzog van een massieve traditionele klerikale opvatting over het biologische leven en alles wat er mee samenhangt. Het leven is een geschenk, het is een kostbaar geschenk en daarom mag er van “het schepsel mens” gevraagd worden om al zijn talenten, ook de wetenschappelijke talenten, in dienst te stellen van die bijbelse opdracht om deze aarde waarop wij leven “te bewerken en te bewaren”.

(Deze reactie op de discussies over kwesties rond het biologische leven werd geschreven met het oog op de landelijke pers door de mediaconsulent Ruud Foppen)

32. Deutscher Evangelischer Kirchentag Bremen 20. bis 24. Mai 2009

Mens, waar ben je?

De Hanzestad Bremen vormde het decor voor de grootste massale kerkmanifestatie van dit jaar: de 32ste Kirchentag. Vijf dagen lang was de stad bezet door een leger van protestantse gelovigen. Je zou bijna vergeten dat we in een tijd van secularisatie leven! Tijdens de openingsvieringen die op verschillende plaatsen in de stad werden gehouden waren 300.000 gelovigen aanwezig. Zij konden kiezen uit een dik programmaboek met wel 2.500 activiteiten.

Thema

Het thema: 'Mens, waar ben jij?' gaf aanleiding om elke ochtend met een goede bijbelstudie te starten door o.a. de 'landesbischöfin dr. Margot Käßmann, Prof. Em. Dr. Frank Crüsemann en de levenspartner van Sölle, prof. em. dr. Fulbert Steffensky.

Anderzijds opende deze bijbelse vraag ook het gesprek naar maatschappelijke verantwoordelijkheid en zo waren ook politici aanwezig waaronder de Duitse kanselier Angela Merkel en de minister van Buitenlandse Zaken Frank-Walter Stein Meier. Zelfs de voormalige Finse president en Nobelprijs winnaar Martti Ahtisaari was aanwezig en hield een pleidooi voor een spoedige oplossing van het Palestijnse conflict.

Teveel om op te noemen

Kirchentag: dat zijn massale bijeenkomsten in grote hallen en openlucht podia waar duizenden mensen ademloos kunnen luisteren of genieten van muziek. Op de Bürgerweide swingden duizenden mensen mee met een gospelconcert van de 'Wise Guys'. In een grote hal werd ademloos geluisterd en vreugde beleefd aan een concert met Klezmer

muziek. Cabaret, kindermanifestaties, duizenden lichtjes langs de rivier de Weser, honderden verschillende koperblazers en een massale 'Markt van Mogelijkheden': het is er allemaal.

Zestig jaar geleden vond de eerste Kirchentag plaats en dat werd natuurlijk uitgebreid gevierd en herdacht. Ook de diaconale organisatie 'Brot für die Welt' had een feestje te vieren want zij bestonden 50 jaar. Hun speciale gast was de alternatieve Nobelprijswinnares Dr. Shiva Vandana.

Kerk, heb je ze allemaal nog?

De bijeenkomst: 'Kerk, heb je ze allemaal nog?' gaf een overzicht van onconventionele ideeën om mensen aan de rand van de kerk weer aan de kerk te binden. De bisschop van Oldenburg dr. Jan Jansen nodigde de kerken uit om de koffiekopjes van de plank te halen en de kunst van de gastvrijheid opnieuw te leren. Tal van voorbeelden werden genoemd: laagdrempelige gesprekken met mensen in armoede, computerklassen, schilderen, Engelse les, een hogeschool voor de armen, gedenkdiensten voor overleden daklozen en feestelijke kerstdiners. Ook muziek werd genoemd, musicals met kinderen, uitstappen met kansarme kinderen en preekwedstrijden. Heel bijzonder was het verhaal over het doopfeest in Loccum. De kerk had contact gezocht met kinderen die niet waren gedoopt. Vervolgens werd een groot doopfeest georganiseerd in het klooster van Loccum met 700 gasten en 49 kinderen werden gedoopt.

Open Deuren

Naast de grote manifestaties stonden ook al de kerkdeuren van de plaatselijke gemeenten gastvrij open. Zo belandde ik in een prachtige tentoonstel-

ling van Chagall over Exodus. Een vrijwilliger van de kerk gaf mij een privérondeleiding en samen ontdekten we nog altijd nieuwe symbolen. Een adempauze om nooit te vergeten.

Vanuit de gastkerken werden bijzondere centra ingericht zoals het 'Gereformeerde Centrum' en het Vrouwencentrum: 'Eva, wo bist du?'. Bremen kon zich als havenstad profileren door de komst van verschillende bijzondere schepen. Op de 'Cap San Diego' was het Afrika-centrum en dat trok duizenden bezoekers. Verder was er een kerkdienst voor motorrijders 'Mens, waar rem jij?', een zegen voor zwangere vrouwen en een 'nacht van lichten' vanuit Taizé.

Op adem komen konden mensen vanuit het buitenland in het Internationaal Centrum. Hier werd voor hen gratis drank geschonken en konden problemen worden opgelost. Als lid van de Internationale Commissie van de Kirchentag was dit mijn thuisbasis om de buitenlandse gasten te ontvangen. Opvallend was de komst van wel 200 Kenianen die elke dag een vaste afspraak hadden om samen te zingen op hun wijze.

Slotdienst

Tijdens de slotdienst werd nog één keer de vraag gesteld: 'Mens, waar ben je?' Honderdduizend mensen antwoordden luidkeels: 'Hier!'

Wedden dat veel van deze mensen ook volgend jaar in München er bij zullen zijn?

De organisatie maakt zich daar op voor de Tweede Oecumenische Kirchentag.

De eeuwige vraag zal daarbij zijn: 'Kunnen we samen het Avondmaal/Eucharistie' vieren?' Aan de basis klinkt al jarenlang de roep om dit samen te vieren en in Berlijn werd destijds tot ongenoegen van sommigen de tafel gedeeld.

Oecumenische dienst

Net als op vele andere Kirchentagen werd ook in Bremen een oecumenische dienst gevierd met avondmaal / eucharistie volgens de zogenaamde Lima-liturgie. Dit zou de weg moeten wijzen naar een mogelijk gezamenlijk oecumenische avondmaal/eucharistie in München. Of die maaltijd er ook werkelijk komt is nog een vraagteken. Dr. Steffensky riep alvast op tot gepaste burgerlijke ongehoorzaamheid. "We kunnen niet wachten tot de

laatste langzame kerkleider de tafel heeft bereikt. Als er ergens brood wordt gedeeld dan vraag ik u om daar naar toe te gaan. We zijn samen verantwoordelijk. Wij mogen het brood nu delen".

Zo waren die vijf dagen in Bremen één groot feest van geloof, leven en toekomst.

Volgend jaar afspraak in München en het jaar nadien in Dresden. Meer informatie en veel referaten kunt u terugvinden op: www.kirchentag.de

Ds. Saskia KETELAAR, Aalst.

Benoemingen

Conférence des Eglises protestantes des pays latins d'Europe

De synodale raad (her)benoemde ds. J.C. DIEZ als vertegenwoordiger van de VPKB in de CEPPE. Mevr. Lucienne COULON-HOOGHUIJS-GIELIS werd in opvolging van de vorige vicevoorzitter van de synodale raad benoemd als tweede vertegenwoordiger van de VPKB.

Gemeenschap van Protestantse Kerken (Leuenberg)

Ds. Volker BRANDT werd benoemd als tweede vertegenwoordiger van de VPKB in de gemeenschap van protestantse kerken in Europa als opvolger van dr. W. WILLEMS die drie jaar geleden zijn mandaat neerlegde. Dr. Guy LIAGRE is de andere vertegenwoordiger. Hij is eveneens plaatsvervangend lid in de centrale raad van deze organisatie.

Dringende oproep - dringende oproep - dringende oproep

Met het oog op het samenstellen van een pool van tolken voor de synodevergaderingen (de eerstvolgende vindt plaats op zaterdag 14 november 2009) zoeken we

tolken en kandidaat-tolken

Frans - Nederlands en Nederlands - Frans.

U bent tweetalig en u bent bereid deze deskundigheid in te zetten ten voordele van de Kerk... U beheerst beide landstalen, u heeft nooit getolkt maar wil dat best eens proberen...

U bent tolk en wilt ons helpen vrijwilligers voor te bereiden om te tolken op onze synodevergaderingen...

... dan rekenen wij op u!

Voor meer informatie

neem zo snel mogelijk contact op met de moderator van de synodevergadering,

Judith van Vooren

Vorstlaan 81, 1160 Brussel

Tel. 02 - 675 22 51

e-mail: judith_vooren@voo.be

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

Dr. Guy Liagre

Redactieteam

Judith van Vooren

Bea Smetryns-Baetens

Ernst Veen

Dick Wursten

Redactieadres:

Marsveldstraat 5 - 1050 Brussel

tel.: +32-(0)2-511 44 71

fax.: +32-(0)2-511 28 90

E-mail: kerkmozaiek@vpkb.be

Web-site Internet:

<http://www.protestanet.be/VPKB>

Prijzen Kerkmozaïek

- Individueel abonnement: 15,00 Euro
- Groepsabonnement: 12,50 Euro (vanaf minimum 5 exemplaren naar éénzelfde adres)
- Steunabonnement: 20,00 Euro

Storten

kan op rekeningnummer 068-0715800-64 van de Verenigde Protestantse Kerk in België, Marsveldstraat 5, 1050 Brussel.

IBAN BE29 0680 7158 0064

BIC GKCCBEBB

De redactie behoudt zich het recht voor om bepaalde artikelen niet te publiceren, indien nodig in te korten en/of redactioneel te bewerken. Zij is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de artikelen en slechts ten dele voor de stijl.

Organisaties en tijdschriften, niet behorend tot de VPKB, die artikelen uit het maandblad Kerkmozaïek geheel of gedeeltelijk wensen over te nemen of te bewerken, dienen dit schriftelijk aan te vragen op het redactieadres.

Sluitingsdatum volgende

Kerkmozaïek : 15 juli 2009.